

ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ КОМЕРЦІЙНЕ УЧИЛИЩЕ»

**Навчально-методичний посібник
для самостійного вивчення дисципліни**

Технічне креслення

**підготовки «Молодий спеціаліст»
напряму «Виробництво харчової продукції»
спеціальності 181 «Харчові технології»**

(Шифр за ОПП – - ОМЗП10)

м. Херсон

Розробили – викладачі : Беляцька Надія Степанівна.

Обговорено та рекомендовано до використання методичною комісією природничо-математичних дисциплін за напрямом підготовки «Виробництво харчової продукції», спеціальністю «Харчові технології»

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20__ року

Голова методичної комісії спеціальності

Л.Д.Бережна

Рецензент:

Клименко О.В., методист ДНЗ «ХВПКУ»

Беляцька Н.С.

Збірка матеріалів для самостійного вивчення тем з дисципліни: "Технічне креслення". підготовки «Молодший спеціаліст галузі знань «Виробництво та технології», напряму «Виробництво харчової продукції», спеціальністю 181 «Харчові технології», (Шифр за ОПП – - ОМЗП10)

Методична розробка містить матеріали для самостійного вивчення тем дисципліни «Технічне креслення» згідно переліку питань програми.

ДНЗ «ХВПКУ», Херсон

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Структура навчальної дисципліни.....	5
Змістовний модуль 3.2. Основи малювання	
1. Діаграми. Види образотворчих діаграм.....	
2. Види графіків, схем, які використовуються в промисловості, на ПМХ.....	
3. Особливості художнього зображення діаграм, схем, кольорові гами, контрасти. Застосування сучасних комп'ютерів в зображенні діаграм, графіків.....	
4. Поняття про пропорції та світлотінь. Композиція та її основні вимоги. Значення композиції при оформленні блюд, тортів, обкладинок меню в ПМХ.....	
5. Сучасний інтер'єр ПМХ. Види декоративно-монументального мистецтва в убранстві інтер'єрів. Єдність стилю оформлення з інтер'єром торгового залу.....	
6. Орнаменти. Геометричний орнамент, його види. Використання орнаменту в оформленні підприємства громадського харчування.....	
7. Виконання макету обкладинки меню на ПЕОМ.....	

Список рекомендованої літератури

Вступ

Технічне креслення” – це базова дисципліна, яка вивчається з метою формування у майбутніх фахівців необхідного в їх подальшій професійній діяльності рівня знань з технічного креслення.

На сучасному етапі розвитку вищої школи важливим інструментом для отримання знань, розвитку творчих здібностей є самостійна робота студентів. Вона сприяє вихованню у майбутніх спеціалістів необхідних їм навичок самостійності, активності, відповідальності, ініціативності і організованості, готує студентів до життя в інформаційному суспільстві.

Навчально-методичний посібник лекційних матеріалів з дисципліни «Технічне креслення» створений для студентів спеціальності «Харчові технології», згідно навчальних планів та програм, з метою надання допомоги студентам при вивченні дисципліни.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
лекції		Практичні	Самостійна робота	Модульний контроль	
I семестр					
Модуль 1 Основи оформлення технічного креслення та геометричні побудови	30	14	16		
Змістовий модуль 1.1. Основи оформлення технічного креслення та геометричні побудови.	20	8	12		
Змістовий модуль 1.2. Проекційне креслення. Вигляди	10	6	4		
Модуль 2 Проекційне креслення. Основи машинобудівного креслення	30	10	20		
Змістовий модуль 2.1. Проекційне креслення. Технічне малювання.	10	2	8		
Змістовий модуль 2.2. Основи машинобудівного та будівного креслення	20	8	12		
Модуль 3 Діаграми, графіки. Основи малювання	30	6	15	9	
Змістовий модуль 3.1. Діаграми, графіки, схеми.	8	2	2	4	
II семестр					
Змістовий модуль 3.2. Основи малювання	22	4	13	5	
<i>Разом:</i>	90	30	51	9	4

Змістовний модуль 3.2. Основи малювання

1. Діаграми. Види образотворчих діаграм

План:

1. Ілюстративні графіки
2. Діаграми порівняння
3. Діаграми структури
4. Діаграми динаміки
5. Статистичні карти
6. Біржові діаграми

Для графічного представлення даних використовують найрізноманітніші види графіків (рис. 4.2,4.3). Їх можна класифікувати за різними ознаками: характеру графічного образу, способом побудови і призначенням (змісту).

Ілюстративні графіки

Ілюстративні графіки використовуються для порівнювання результатів економічного аналізу, які одержують за допомогою інших аналітичних прийомів, а також для ілюстрації найважливіших результатів аналізу в процесі прийняття рішень управлінським персоналом, для унаочнення доповідей і повідомлень на нарадах, засіданнях, зборах.

Графіки — це масштабне зображення певних показників за допомогою геометричних знаків (ліній, прямокутників, кіл) або умовно-художніх фігур. Завдяки добре зробленим графікам досліджуваний матеріал стає більш дохідливим і зрозумілим.

За характером графічного образу розрізняють графіки об'ємні, лінійні і площинні (рис. 4.2).

За способом побудови графіки можна поділити на діаграми і статистичні карти (мал. 4.3).

Діаграма являє собою креслення, що показує співвідношення статистичних даних за допомогою різноманітних геометричних і образотворчих засобів.

Статистичні карти призначені для графічного зображення однойменних показників, що відносяться до різних територіям. Для цього в основу зображення береться географічна карта. Зображення па карті статистичних даних називається картограмою або Картодіаграми.

За змістом або призначенням можна виділити графіки порівняння в просторі, відносних величин (структури, динаміки і т.п.), варіаційних рядів,

Діаграми порівняння

Різні види діаграм застосовують для порівняння однойменних статистичних даних, що характеризують різні території або об'єкти. Найбільш поширеним видом таких діаграм є стовпчикові діаграми. Вони являють собою графік, в якому різні величини зображені розташованими у висоту прямокутниками (стовпчиками) однакової або різної висоти. Стовпчикові діаграми використовують для порівняння деяких об'єктів в часі.

Побудова такого роду діаграм вимагає тільки однієї **вертикальної масштабної шкали**, яка визначає висоту кожного стовпчика.

Масштабна шкала повинна починатися з нуля, бути безперервною, на ній записують лише круглі або заокруглені значення.

Стовпчики повинні бути розташовані на однаковій відстані один від одного або впритул. Ширина стовпчиків береться довільною. На шкалі повинна бути вказана одиниця виміру.

Масштаб потрібно розрахувати так, щоб максимальна кількість відбилосся па графіці.

Діаграми структури

Велику групу графіків складають **структурні діаграми**. Це такі діаграми, в яких окремі статистичні сукупності зіставляються з їхньої структури, яка характеризується співвідношенням різних параметрів сукупності або її окремих частин.

Широко поширений метод графічного зображення структури статистичних даних полягає у складанні структурних кругових або секторних діаграм. **Секторні діаграми** зручно будувати таким чином: всю величину явища приймають за 100%, розраховують частки окремих частин у відсотках. Коло розбивають на сектори пропорційно частинам зображуваного цілого. Таким чином, на 1% припадає $3,6^\circ$. Для отримання центральних кутів секторів, що зображують частки частин цілого, необхідно їх процентне вираження помножити на $3,6^\circ$. Секторні діаграми дозволяють не тільки розділити ціле па частини, але і згрупувати окремі частини, даючи як би комбіновану угруповання часткою за двома ознаками.

Діаграми динаміки

Для зображення та внесення суджень про розвиток явища в часі будують **діаграми динаміки**. Для наочного зображення динаміки явищ використовують багато діаграми: стовпчикові, стрічкові, квадратні, кругові, лінійні, радіальні та ін. Вибір виду діаграм залежить в основному від особливостей вихідних даних, від мети дослідження. Наприклад, якщо є ряд динаміки з нерівно відстоять рівнями у часі (1913, 1940, 1950, 1980, 2000, 2010 pp.), то часто для наочності використовують стовпчикові, квадратні або кругові діаграми. Вони візуально вражають, добре запам'ятовуються, але не придатні для зображення великого числа рівнів, так як громіздкі. Якщо число рівнів у низці динаміки велике, то доцільно застосовувати лінійні діаграми, які відтворюють безперервність процесу розвитку у вигляді безперервної ламаної лінії.

Для побудови **лінійних діаграм** використовують систему прямокутних координат. Зазвичай але осі абсцис відкладають час (роки, місяці і т.д.), а по осі ординат наносять масштаби для відображення явищ або процесів. Особливу увагу слід звернути на масштаб осей координат, оскільки від цього залежить загальний вигляд графіка. Забезпечення рівноваги, пропорційності між осями координат необхідно в діаграмі, так як порушення рівноваги дає неправильне зображення розвитку явища. Якщо масштаб для шкали на осі абсцис дуже розтягнутий в порівнянні з масштабом на осі ординат, то коливання в динаміці явищ мало виділяються, і навпаки, перебільшення масштабу по осі ординат в порівнянні з масштабом на осі абсцис дає різкі коливання. Якщо в ряду динаміки дані за деякі роки відсутні, це повинно бути враховано при побудові графіка. Рівним періодами часу і розмірам рівня повинні відповідати рівні відрізки масштабної шкали.

Статистичні карти

Статистичні карти являють собою вид графічних зображень статистичних даних на схематичною географічній карті, що характеризують рівень або ступінь поширення того чи іншого явища на певній території.

Засобами зображення територіального розміщення є штрихування, фонове розфарбування або геометричні фігури. Розрізняють картограми і картодіаграми.

Картограма - це схематична географічна карта, де штрихуванням різної густоти, точками або забарвленням різного ступеня насиченості показується порівняльна інтенсивність будь-якого показника в межах кожної одиниці нанесеного на карту територіального поділу (наприклад, щільність населення по областях або

республікам, розподіл районів по врожайності зернових культур і т.п.). Картограми підрозділяють на точкові і фонові.

Картограма точкова - вид картограми, де рівень якогось явища показується за допомогою точок. Точка зображує одну одиницю сукупності або деяке їх кількість, щоб показати на географічній карті щільність або частоту появи певної ознаки.

Біржові діаграми

У практиці біржової діяльності при дослідженні тенденцій на ринку ланцюгових паперів використовують спеціальні графіки, відповідні особливостям досліджуваних процесів.

Графік японських свічок є найбільш поширеним біржовим графіком. Кожна свічка відображає чотири найважливіші значення ціпи або курсу цінного паперу, які характеризують біржовий торговий день:

- 1) ціна відкриття, за якою була укладена перша угода після відкриття торгів;
- 2) ціпа закриття, за якою була укладена остання угода перед закриттям торгів;
- 3) максимальна ціна, по якій було вчинено правочин, за торговий день;
- 4) мінімальна ціна, за якою була здійснена операція, за торговий день.

Ці чотири значення ціни дозволяють отримати досить повне уявлення про торгової активності по даній цінному папері протягом одного періоду часу (торгового дня).

Стовпчик свічки (прямокутник), званий **тілом**, формується між цінами відкриття і закриття. Якщо ціна відкриття менше ціни закриття, тіло залишається білим, якщо навпаки - тіло зафарбовується в чорний колір.

Вертикальні лінії зверху і знизу тіла називають **тінями**, вони показують рівні максимальною і мінімальною ціпи

2. Види графіків, схем, які використовуються в промисловості, на ПМХ

План:

1. Види графіків
2. Призначення схем
3. Різновиди схем

Види графіків

Залежно від тематики, мети і композиції графіки можна класифікувати по-різному. У статистиці їх використовують головним чином з метою:

- 1) порівняння однойменних показників різних об'єктів;
- 2) характеристики структури явищ та їх внутрішніх змін;
- 3) характеристики варіаційних рядів;
- 4) з'ясування зміни величини явища у часі, тобто вивчення його динаміки;
- 5) встановлення залежності між окремими явищами та їх показниками;
- 6) наочного зображення територіального розподілу явищ за допомогою картограм та картодіаграм.

Для зображення статистичних даних використовують різні графіки. Класифікація графіків дає можливість визначити загальні риси, аналітичні можливості, техніку побудови.

За загальним призначенням графіки поділяють на:

1. аналітичні,
2. ілюстративні
3. інформаційні.

За функціонально-цільовим призначенням поділяються на:

1. графіки групувань і рядів розподілу,
2. рядів динаміки, взаємозв'язку і порівняння.

За видом поля графіки поділяються на:

1. діаграми
2. картограми
3. картодіаграми.

Залежно від форми графічного образу графіки поділяються на:

- точкові,
- лінійні,
- стовпчикові,
- квадратні,
- кругові.

В залежності від форми зображення:

1. площинні (двовимірні графіки);
2. просторові (тримірні).

Призначення схем

Вивчити взаємодію окремих частин складальних одиниць і визначити процеси, що в них відбуваються, за кресленням самої складальної одиниці доволі складно, а іноді навіть неможливо. Це й є основною причиною того, що виникла необхідність у всіх галузях промисловості використовувати спрощене зображення складальних одиниць, в яких використовують кінематичні, електричні, гідравлічні, пневматичні та інші зв'язки - схеми.

Схемою називають конструкторський документ, на якому умовно зображені чи позначені складові частин виробу і зв'язки між ними. Дійсне промислове розміщення складових частин у схемі не враховують або враховують лише приблизно. Схеми призначені для визначення принципу роботи, регулювання контролю та ремонту виробів. Тому їх включають у технічний опис виробів і в інструкції з експлуатації, ремонту, монтажу та налагоджування. Схеми розробляють на початковій стадії проектування виробів і використовують у подальшій експлуатації. Вони дають змогу зрозуміти найголовніше - принцип роботи механізму чи будь-якої установки загалом. Елементи (деталі) на них зображають умовно, в найбільш спрощеному вигляді.

Різновиди схем ГОСТ 2.701-84

Залежно від видів елементів і зв'язків, які входять до складу виробу, схеми поділяють на електричні (Е), гідравлічні (Г), пневматичні (П), кінематичні (К), оптичні (Л) та ін. Залежно від основного призначення схеми поділяють на типи, які позначають цифрами: структурні - 1, функціональні - 2, принципові (повні) - 3, з'єднань (монтажні) - 4, підключення - 5, загальні - 6, розміщення - 7, об'єднані - 0.

Назву і позначення схеми (шифр) визначають її виглядом і типом, наприклад: схема гідравлічна принципова – Г3, схема електрична з'єднань - Е4. Шифр схеми в конструкторському документі зазначають після позначення самого виробу.

3. Особливості художнього зображення діаграм, схем, кольорові гами, контрасти. Застосування сучасних комп'ютерів в зображенні діаграм, графіків

План:

1. Колірне коло
2. Монохромні гармонійні сполучення
3. Гармонійні сполучення споріднених кольорів
4. Гармонійні сполучення споріднено-контрастних кольорів
5. Гармонійні сполучення контрастних хроматичних кольорів
6. Гармонійні сполучення доповнюючих кольорів
7. Контраст за теплохолодністю
8. Хроматичні сполучення з ахроматичними
9. Ахроматична гама
10. Ньюансні сполучення

Колірне коло

При дослідженні питань основних складових кольорного круга виявилось, що у вітчизняній та зарубіжній літературі стосовно кольору існують суттєві розбіжності з принципового питання — три основних кольори в крузі або чотири. Це свідчить про відсутність єдиної комплексної чіткої теорії кольорознавства та розмежування особливостей кольорного психофізіологічного сприйняття та кольорного художньо-практичного відтворення. Враховуючи означені новітні дані науки про колір можна впевнено стверджувати, що для сприйняття кольору єдиною правильною системою може бути визначена чотириколірна модель, а для практичної роботи по змішуванню фарб — триколірна з трьома основними кольорами: жовтим, синім, червоним.

Підсумуємо типологію кольорних сполучень. Поняття "контрастне сполучення" достатньо широке, містить у собі кілька типів кольорних сполучень і потребує певних конкретних уточнень, особливо для навчального процесу. "Поліхромність" у розумінні поєднання багатої кількості кольорів може і не привести до гармонії. Тут теж необхідно дотримуватися певних принципів та виокремлювати певний колір у якості домінуючого. З'єднавши всі попередні класифікації разом, можна одержати 9 типів кольорної гармонії, до яких практично стає можливим звести все різноманіття кольорних вирішень у художньо-дизайнерській практиці:

1. монохромні;
2. аналогові чи споріднені;
3. споріднено-контрастні;
4. контрастні хроматичні;
5. контрастні доповнюючі;
6. контрастні за теплохолодністю;
7. одне з зазначених вище хроматичних сполучень у поєднанні з ахроматичними кольорами;
8. ахроматичні контрастні або ньюансні;
9. ньюансні.

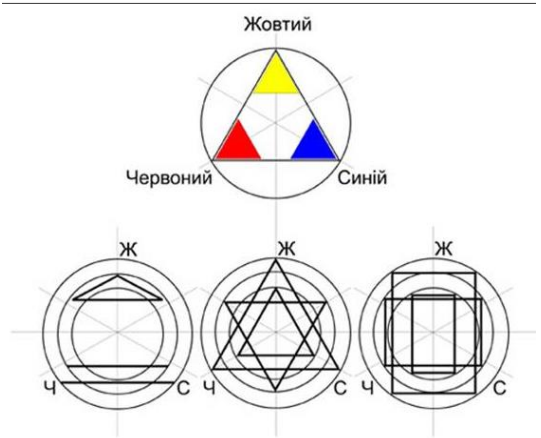
Монохромні гармонійні сполучення. Їх основа — один будь-який колірний тон, який у тому чи іншому співвідношенні присутній в кожному з об'єднаних кольорів. Відрізняються ці кольори тільки за світлотою або насиченістю. Загальний колірний тон надає композиції спокійного врівноваженого характеру. В залежності від задачі, гармонія може бути організована у різних тональних діапазонах. Сполучення кольорів може засновуватися на рівності інтервалів. Якщо кольори знаходяться на однаковій відстані один від одного, сполучення являє собою рівносхідчасту гармонію та викликає відчуття особливого спокою та стабільності; якщо обрані кольори відрізняються один від одного різними інтервалами, контраст за світлотою та насиченістю виражається сильніше, співвідношення кольорів вносять до композиції елемент активності. Третій колір повинен відрізнятися від перших двох більшим інтервалом. Для досягнення ефекту "горіння" необхідно, щоб найсвітліший колір був насиченим, малим за величиною та розташованим поряд з дуже темними та малонасиченими кольорами. У випадку однакового співвідношення трьох кольорів за величиною площ затверджується ідея статички. У випадку контрасту елементів за формою і розміром доречно підкреслити їх контраст за світлотою та насиченістю.

Гармонійні сполучення споріднених кольорів. Якщо обрати за основу триколірний круг, спорідненими, близькими (аналоговими) відтінками будуть всі проміжні між жовтим-червоним, червоним-синім та синім-жовтим. Гармонія споріднених кольорів засновується на присутності в них одного головного кольору та являє собою спокійну, врівноважену колористичну гаму, особливо коли вони не містять різких тональних протилежностей. Гармонізація, врівноваженість кольорів, що об'єднуються, як правило, пов'язана зі зміною їх насиченості та тональних відносин. Аналізуючи систему з 5-ти колірних кругів (спектральний ряд, темні два ряди та світлі два ряди), можна помітити, що споріднені кольори головного насиченого (спектрального) круга значно менше гармонують один з одним у колористичному відношенні (порівняно з аналогічними в інших кругах, розбілених або затемнених). Частіше у художній практиці доводиться зустрічатися з затемненими або розбіленими пастельними сполученнями споріднених кольорів (так звані "тепла" і "холодна" гами).

Гармонійні сполучення споріднено-контрастних кольорів являють собою немалий складний вид колірних гармоній. З одного боку, вони несуть в собі ознаку спорідненості, оскільки в них міститься деяка частина загального чистого основного кольору, наприклад, жовтого. Одночасно з цим у жовто-червоних кольорах в різній кількості міститься чистий червоний, а в жовто-зелених — синій колір, контрастний до червоного. Таким чином, ці кольори стають споріднено-контрастними. Гармонійні сполучення різних груп характеризуються підвищеною колірною активністю та складністю. Але далеко не всі сполучення споріднено-контрастних кольорів однаково гармонійні. Особливо гармонійними будуть сполучення кольорів, які знаходяться на кінцях хорд колірного круга, у вершинах рівнобічних трикутників чи прямокутників, вписаних у колірний круг, тому що такі пари складаються з однакової кількості об'єднуючого головного кольору та кольорів, що контрастують. Найпростіше сполучення споріднено-контрастних кольорів значно збагачується при додаванні до них кольорів з тіньових рядів.

Сутність понять "споріднених" та "споріднено-контрастних кольорів" співпадає у багатьох дослідників кольору, що дає підстави для визнання цих типів гармонійних сполучень одними з основоположних для практичного кольороутворення.

Гармонійні сполучення контрастних хроматичних кольорів. Основні кольори не зв'язує ніяка ступінь спорідненості, але між ними існує внутрішня гармонійність та врівноваженість. Отже тут немає єдиного загального рецепту. Теоретики мистецтва та психології вважають, що питання про колірну завершеність — це питання психології, а не фізики чи математики. Для контрастних сполучень можуть бути обраними такі сполучення, як синій-жовтий, синій-червоний, синій-жовтий-червоний, тобто первинні, основні кольори.

Гармонійні сполучення доповнюючих кольорів. Через те, що доповнюючі кольори мають найбільш полярні властивості, гармонія їх сполучення характеризується найбільшою активністю, напруженістю та динамічністю. Пропонуючи різні комбінації кольорів, майже всі автори вказують на сполучення доповнюючих кольорів, як на найбільш гармонійні. Згадування про контрасти доповнюючих кольорів можна часто зустріти й у творах мистецтвознавців, й у висловах художників, однак, ніде не пояснюється, чому саме такі кольори є найбільш гармонійними. Той факт, що в змішуванні вони дають сірий чи білий колір, а при зіставленні підвищують інтенсивність один одного, ще ні про що не говорить. Гармонійність сполучення взаємо-доповнюючих кольорів може бути пояснена психофізіологічними закономірностями зору, на які звернув увагу ще Ломоносов і на основі яких виникла трикомпонентна теорія колірної зору. Людське око, що має три кольоровідчуттєвих приймачі, завжди вимагає їхньої спільної діяльності — воно ніби має потребу в колірному балансі. Оскільки один з пари доповнюючих кольорів являє собою суму двох основних, то в кожній парі виявляється наявність усіх трьох кольорів, що утворюють рівновагу. У випадку сполучення інших, не доповнюючих кольорів, цей баланс відсутній, і око "голодує" відносно якого-небудь кольору. Можливо, на цій фізіологічній основі і виникає визначена незадоволеність, негативна емоційна реакція, величина якої буде залежати від того, наскільки помітне порушення цього балансу. Згідно Іттену, при міркуваннях про колірну гармонію глядачі оцінюють враження від взаємодії кількох кольорів. Але поряд з тим, живопис і спостереження над суб'єктивними колірними перевагами свідчать про неоднозначні уявлення щодо гармонії і дисгармонії. Іттен вважав, що поняття колірної гармонії повинно бути усунути з галузі суб'єктивних почуттів і перенесене до галузі об'єктивних законів. Два чи більше кольорів стають гармонійними, якщо їх суміш є сірим нейтральним кольором. Всі інші кольори, що не дають у сумішах сірого кольору, за своїм характером стають експресивними чи дисгармонійними. За думкою Іттена, для більшості споживачів колірні сполучення, що вважаються гармонійними чи негармонійними, викликаються відчуттями "приємного-неприємного" або "привабливого-непривабливого". Але подібні судження

базуються на особистих думках та не мають об'єктивного характеру. Поняття колірної гармонії повинно бути звільненим від суб'єктивних відчуттів та перенесеним до галузі об'єктивних закономірностей. Іттен дослідив, що коли в очах виникає доповнюючий колір, це є природною потребою досягти зорової рівноваги, симетрії сил, а значить і гармонії.

Кожна пара доповняльних кольорів включає до себе всі 3 основних кольори:

- червоний-зелений = червоний — (синій + жовтий);
- синій-оранжевий = синій — (жовтий + червоний);
- жовтий-фіолетовий = жовтий — (червоний + синій).

Контраст за теплохолодністю. Лише Іттен та Кандінський за здатністю особливого зорового враження виокремили особливий вид контрасту — контраст теплих та холодних кольорів, що сполучаються в одній композиції. Будучи зіставленими поруч, вони дійсно ілюзорно посилюють одне одного за теплохолодністю. Але вказані автори не сформулювали це теоретично та не запропонували рекомендацій до схематичних побудов таких гармонійних сполучень. Основною парою доповняльних кольорів у крузі визначено пару "червоний-зелений", яка розподіляє колірний круг на теплу й холодну частини, а основним кольором, умовно нейтральним — червоний, який неможливо отримати з ніяких інших та який може бути і теплим, і холодним.

Хроматичні сполучення з ахроматичними. Художня практика свідчить про те, що доповнюючі або споріднено-контрастні кольори у чистому вигляді, без сумішей з ахроматичними кольорами, менш гармонійно об'єднуються. Художник частіше має справу з кольорами більш складних відтінків, розбілених або затемнених. Найпростіше гармонійне сполучення двох доповнюючих або споріднено-контрастних кольорів значно збагачується при додаванні до них одного ахроматичного кольору, особливо білого або чорного, або при додаванні кольорів з тінювих рядів.

Ахроматична гама теж може бути контрастною або нюансною. Сполучення виключно ахроматичних кольорів зараз досить популярне і отримало назву "професійної ділової гами". Це можна вважати "протестом" проти перебільшеної кольоровості в оформленні ділових приміщень, в діловій графіці, в діловому одязі. Але будь-які ахроматичні сполучення виглядають значно цікавіше при додатковому використанні в загальній композиції невеликої кількості контрастних, насичених кольорів для акцентування необхідних деталей чи малонасичених хроматичних, нюансних кольорів для уникання одноманітності та монотонності у будь-яких зображеннях.

Нюансні сполучення передбачають не тільки наближені відношення за кольором, але й за тоном. Завдяки цьому створюється особливе враження спокою та врівноваженості.

4.Поняття про пропорції та світлотінь. Композиція та її основні вимоги. Значення композиції при оформленні блюд, тортів, обкладинок меню в ПМХ

План:

1. Світлотінь
2. Тіні предмета
3. Монохроматична композиція
4. Аналогічна Композиція
5. Доповнювальна композиція
6. Нейтральна композиція

Світлотінь

Перед нами лежить аркуш паперу. Ставлення до нього в нас має бути трохи інше, ніж у людини, яка вирішила, скажімо, написати листа. Для нас, як і для художника, аркуш ніби вікно у той простір, який він уявляє і хоче намалювати. З лінійних малюнків ми починаємо свої перші художні спроби.

Для того щоб зобразити предмет об'ємним, ми маємо виявити на ньому світло і тіні. Як вони розміщуються?

Закономірності розміщення світла і тіней на предметі легше помітити, якщо освітити його направленим збоку електричним світлом (наприклад, настільною лампою, що стоїть недалеко від предмета). Найсвітлішим місцем є полиск. Це та поверхня, що розміщена найближче до світла і перпендикулярно до його променів, ніби перетинає їм шлях. Освітлені ділянки поруч із полиском - зона світла. Що більший кут нахилу поверхні від напрямку променів, то більше вона занурюється у півтінь. Той бік предмета, на який зовсім не потрапляє світло, міститься в тіні.

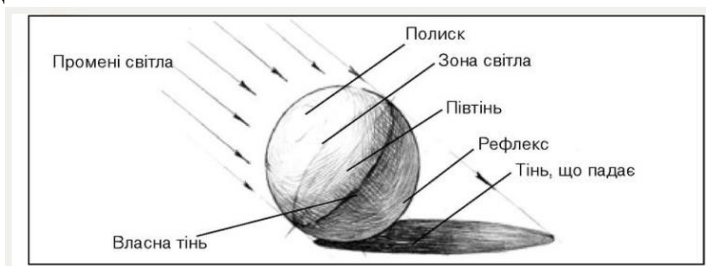
Але якщо уважно придивитися до тіньового боку предмета, можна помітити, що він ледь-ледь освітлений. Звідки? Це - відблиск, віддзеркалення світла від освітлених ділянок поруч. Таке ледь помітне випромінювання на тіньових ділянках називають рефлексом.

Рефлекс завжди міститься у власній

Власна тінь - це темний, протилежний освітленому, бік предмета.

Тіні предмета. Предмет має також і тінь, що падає. Вона виникає з протилежного від світла боку, там, де зображуваний нами предмет перешкоджає променям світла потрапити на площину, тінь ніби падає від нього. Вона здебільшого темніша за власну.

Отже, послідовність зміни тону (ступінь яскравості, різниці між темним і світлим) на поверхні предмета така: полиск - світло - півтінь - власна тінь - рефлекс - тінь, що падає. Виконуючи малюнок, «затемнювати» тіні та півтіні треба штрихом, а не замальовувати олівцем як заманеться.

Колір у проектуванні – компонування кольорів КОМПОНУВАННЯ КОЛЬОРІВ

Колір вступає у взаємодію з тлом, на якому розташований, і може гармоніювати або контрастувати з ним. Відмінності у візуальному сприйнятті кольору на тлі пов'язані з наявністю контрасту принаймні одного з елементів: відтінку, яскравості або насиченості, а контраст може мати характер колірний (хроматичний) або ж якісний (ахроматичний).

У природному середовищі часто трапляється одночасний контраст усіх трьох параметрів кольору, його називають «природним» або «потрійним».

В архітектурному проектуванні потрійний контраст застосовують відносно рідко. Здебільшого використовують простий (одноелементний) контраст, в якому змінюють тільки один з параметрів кольору (відтінок, яскравість або насиченість) або бінарний (подвійний), в якому змінюють два довільні параметри. Для досягнення найбільш ефективного і водночас ефективного контрасту різко контрастні елементи повинні займати порівняно невелику площу. Залежно від просторових зв'язків між відтінками в колі кольорів, а також диференціації параметрів насиченості та яскравості, можна виділити певні типи колористичних композицій.

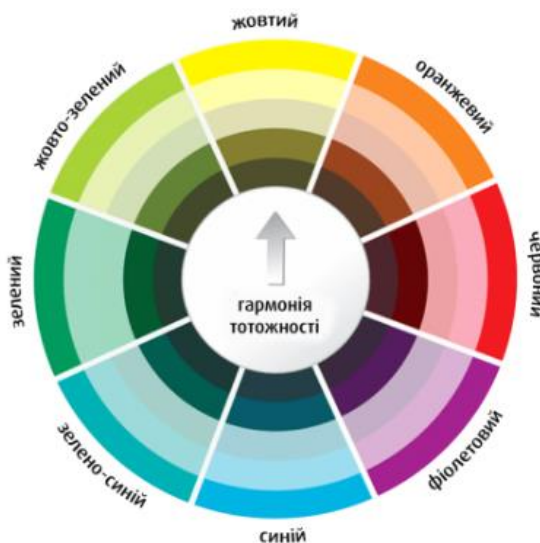
Монохроматична КОМПОЗИЦІЯ, ТОБТО ГАРМОНІЯ ТОТОЖНОСТІ

– колірна комбінація, побудована на різних відтінках одного кольору, які відрізняються за яскравістю та/або насиченістю. Цей тип у більшості випадків дає гармонійний ефект – він може бути тільки більш динамічним або ніжним, це залежить від величини різниці в яскравості та/або насиченості між окремими відтінками.

- **різниця яскравості** – така композиція зазвичай гармонійна і при використанні на фасаді звично дає найкращі результати. Для цоколів найчастіше обирають найтемніший відтінок, який завдяки уявній «вазі» створює враження солідної основи. Декоративні елементи, на кшталт рустування або обрамлення вікон чи дверей, зазвичай дещо світліші або темніші від кольору фасаду, залежно від бажаного ефекту;

- **різниця насиченості** – композиція, заснована на поєднанні кольорів з вищою інтенсивністю і приглушених чи навіть зовсім тьмяних; зважаючи на сильний вплив насичених кольорів, найкраще залишити їх для невеликих поверхонь;

- **різниця насиченості та яскравості** – композиція, в якій змінюють обидва параметри вибраного відтінку кольору.

АНАЛОГІЧНА Композиція, ТОБТО ГАРМОНІЯ ЗА АНАЛОГІЄЮ

– колірна комбінація, заснована на поєднанні кольорів, що лежать поряд на колірному колі. При поєднанні двох-трьох споріднених відтінків можна також змінювати яскравість та/або насиченість. У цьому типі композиції можна формувати колористику в теплій гамі, поєднуючи відтінки, близькі до полюса тепла – жовтого кольору, або в холодній, на основі відтінків біля полюса холоду – синього кольору.

Доповнювальна композиція, тобто гармонія через протиставлення

– найбільш контрастна комбінація, заснована на поєднанні кольорів, які лежать на протилежних полюсах колірного кола. Найбільш контрастними парами вважають: жовтий – фіолетовий, червоний – зелений, оранжевий – синій. У цьому типі композиції з огляду на високу контрастність доцільно також додати різницю в яскравості або насиченості вибраної комбінації кольорів. Однак треба пам'ятати, що зміна всіх трьох параметрів може створити враження дисбалансу і хаосу.

НЕЙТРАЛЬНА КОМПОЗИЦІЯ

– колірна комбінація, що виникає внаслідок поєднання відтінків з низькою насиченістю з білим, чорним або сірим кольором. Звісно ж, найбільшого контрасту досягають завдяки поєднанню чорного та білого.

5. Сучасний інтер'єр ПМХ. Види декоративно-монументального мистецтва в убранстві інтер'єрів. Єдність стилю оформлення з інтер'єром торгового залу

План:

1. Найбільш популярні стилі інтер'єру та їх особливості
2. Класичний інтер'єр
3. Етнічна група інтер'єрів
4. Сучасні стилі в оформленні житла
5. Стилi в інтер'єрі залу ресторанів

Найбільш популярні стилі інтер'єру та їх особливості

Для чого необхідні стилі дизайну інтер'єру

Сучасні стилі інтер'єру відрізняються не просто оформленням квартири з використанням специфічних елементів, а й втілюють в життя особисті побажання господарів будинку, передають їх настрій і характер.

Від того, які стилі в дизайні інтер'єру будуть використані, залежить і повна концепція ремонту, вибір підлогового покриття, шпалер, фотошпалер та інших будівельних і декоративних елементів. Саме тому вкрай важливо ще на етапі планування ремонту визначити напрямок і дизайн інтер'єру, стилі, які будуть застосовуватися в квартирі для створення гармонійного інтер'єру.

Інтер'єр квартири, виконаний в єдиному стилі, володіє такими відзнаками:

- створюється гармонійна атмосфера в кімнаті;
- стилі інтер'єру квартири зумовлюють концепцію всього ремонту, що значно спрощує вибір матеріалів і безпосередньо ремонт;
- стиль інтер'єру є втіленням думки дизайнера, а при правильному його вивченні створити гармонійний інтер'єр можна і своїми силами, не вдаючись до допомоги фахівців.

Найбільш популярні стилі та види інтер'єрів в сучасних будинках

Сьогодні існує величезна кількість способів організації простору зі своїми особливостями та відмінностями. Стилi дизайну інтер'єру при цьому розділені на три основні групи із загальними характерними рисами:

Класичний інтер'єр

Має характерний зв'язок з архітектурою і мистецтвом та бере свої основи з певного історичного періоду. Саме цей період і визначає основні характеристики

стилю та правила його організації. При цьому всі вони мають загальні принципи, такі як використання тільки натуральних оздоблювальних матеріалів (камінь, плитка, дерево), громіздкі та якісні меблі, елітні декоративні елементи (оптимально з дорогоцінних металів, картини в масивних рамах, свічники та ін.), Велика вільна площа та високі стелі. При цьому ключовою прикрасою кімнати в класичному стилі виступає якісний текстиль, гарні меблі та оздоблювальні матеріали.

До класичних стилів відносять ренесанс, прованс, рококо, готика, бароко, класицизм і ампір. Це найбільш фінансово затратні стилі в дизайні інтер'єру. Підійдуть такі рішення консервативним особам, які надають перевагу перевіреним рішенням незвичайним експериментам.

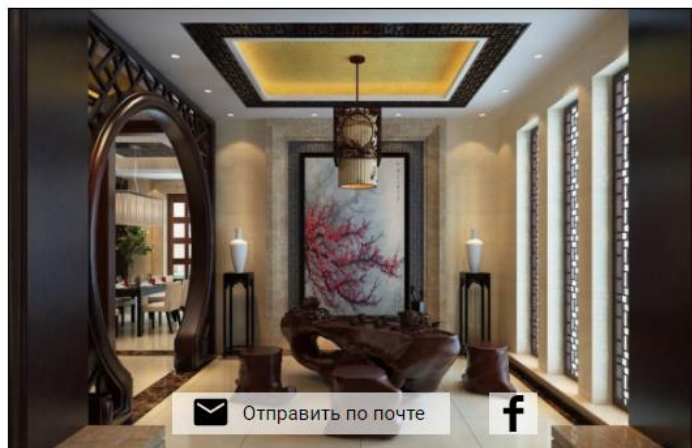
Етнічна група інтер'єрів

Такі квартири включають в себе японський, скандинавський, французький, англійський, американський, грецький та ін. На жаль, коли заходить мова про національний інтер'єр, виникають образи перегородок з японського рисового паперу, фотошпалери з китайськими настінними ієрогліфами та паперові ліхтарі. На ділі ж, етнічні стилі мають на увазі широку гаму декору.

Назва, стиль дизайну та особливості його створення засновані на традиціях оформлення житла на певній географічній території. Але слід розуміти, що в чистому вигляді етнічні стилі в інтер'єрі практично не зустрічаються. Це пов'язано з інтеграцією стилів і їх зміною під впливом іншої культури. Наприклад, класичний скандинавський зазнав зміни в слідстві впливу мавританського стилю.

Ключову роль у створенні гармонійного етнічного інтер'єру грає декор.

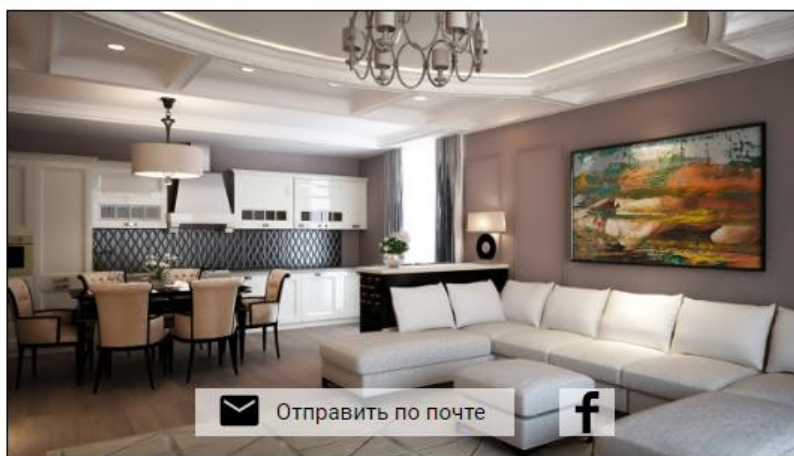
Для створення дійсно етнічного інтер'єру слід детально вивчити не тільки особливості оформлення житла на певній території, а й ознайомитися з традиціями жителів, мистецтвом та архітектурою.

Сучасні стилі в оформленні житла

Вони були сформовані протягом останнього століття. Вони відрізняються оригінальними прикрасами і нестандартними рішеннями в оформленні кімнати. Сучасні стилі в інтер'єрі включають в себе модерн, хай тек, гранж, лофт, мінімалізм, нео класицизм, арт деко, бохо, кантрі.

Сучасне оформлення кімнати передбачає застосування будь-яких експериментів з кольором, прикрасою, оздоблювальними матеріалами. Саме тут можуть поєднуватися фотошпалери, шпалери з дрібним малюнком і незвичайні декоративні елементи. Сучасний стиль включає в себе високу функціональність предметів інтер'єру, естетичну привабливість та оригінальність. Такий інтер'єр заснований на організації практичного простору для мешканців, але і максимально адаптований їхнім потребам. Це свого роду збірна найбільш вдалих рішень кожного з стилів. Бюджет сучасного інтер'єру може бути найрізноманітнішим: від бюджетного до самого дорогого.

Крім основних груп інтер'єрних стилів дизайнери виділяють змішані стилістики, які існують окремо від основних груп. До них відносять ф'южн, еkleктику і кітч. Їх особливість полягає в змішуванні різних груп стилів на певному просторі, створюючи незвичайний інтер'єр. Наприклад, основне правило інтер'єру в стилі ф'южн - поєднання не поєданого, такого як бамбукові шпалери, цегляна кладка і картини в оригінальних рамках.

Кожен стиль інтер'єру має свої особливості, переваги та слабкі сторони. Тому слід відповідально підійти до вибору стилю приміщення. Адже від того, як буде організовано житловий простір, залежить весь настрій приміщення.

Стилі в інтер'єрі залу ресторанів

Підприємства ресторанного господарства розрізняються за інтер'єром залів. Інтер'єр - це внутрішній простір приміщення, його убрання.

Оригінальні і різноманітні інтер'єри, теплі або витримані в класичному стилі кольори стін, картини, килими, елементи старовинної атрибутики, фонтани, аранжировкї з живих кольорів, мереживні люстри, що дають тепле розсіяне світло, правильний підбір меблів, вдале поєднання уніформи офіціантів з декором приміщення— кольором штор, скатертин і серветок, оббивкою крісел, елегантно сервіровані столи — все це налаштовує на ділову бесіду або відпочинок в колі друзів.

Нині існує безліч стилів, які використовуються при оформленні інтер'єрів залів підприємств ресторанного господарства (*Додаток 1*):

- історичні (ампір, класицизм, неокласицизм, барокко, рококо, готичний);
- модерн;
- мінімалізм;
- хай-тек;
- етнічні стилі (кантрі, японський, еко-стиль).

Ампір (з франц. — імперія) - стиль перших трьох десятиліть ХІХ століття, що завершує розвиток класицизму. Для нього характерні парадна пишність архітектури та інтер'єрів, пілястри (плаский вертикальний виступ на поверхні стіни), розкіш анфілад (приміщення, з'єднані дверима, розташованими на одній осі) і парадних залів, прикрашених мармуром, бронзою, дзеркалами, живописними панно, позолоченим ліпленням і різьбленням.

Меблі (червоне дерево, карельська береза, ясен та ін.) мають правильні, симетричні форми, прикрашаються різьбленням. Класичні форми меблів підкреслюють такі прикраси, як різьблені пальметки (стилізований віялоподібний лист) та інші античні мотиви. Ніжки і підлокітники крісел виконані у вигляді різьблених фігур фантастичних тварин. У посуді, канделябрах зі срібла присутні спокійні прямі форми з гладенькими поверхнями, що контрастують з гравіюванням.

Розрізняють два види стилю ампір: європейський і східноєвропейський.

Європейський— пишніший: багато золота, ліпнини, колони, капітелі (верхня частина колони прикрашається орнаментом), дзеркала, розпис на стінах і стелі, важкі драпіровки на вікнах, меблі антикварні або сучасні в ампірному стилі.

Східноєвропейський ампір — менш пишний, але спокійніший, ліричний. Колони не такі помпезні, їх можна тільки позначити. Витонченіша ліпнина на стелях, стінах; кришталеві люстри.

Драпіровки приглушених тонів. Багато білого або теплого рожевого кольору. Великі вікна і безліч дзеркал. В інтер'єрі переважає легкість, комфортність. Можлива наявність в залах камінів, декорованих бронзовими драконами по кутах і ліпними скульптурними групами. Візерунчастий дубовий паркет застелений килимом, що гармонує з оббивкою стільців з високими спинками, скатертини і серветками ніжних пастельних тонів. Святковий вигляд мають білі накрохмалені верхні скатертини. Посуд — сучасний, але за бажанням споживачів може бути використаний глиняний (під ХІХ ст.).

Класицизм сформувався в кінці ХVІІІ століття і є актуальним донині. Для стилю характерна суворона гармонійність всіх його складових (меблі, облаштування стін, штори, посуд). Декор використовується в мінімальних кількостях. У сучасному інтер'єрі класичний стиль чудово поєднується з іншими стилями, утворюючи єдність оформлення і дизайну.

Неокласицизм — стиль ретро. З'явився на початку ХХ століття як протилежність декоративній надмірності модерну. Спирається на класику. Характерні прикраси — листя, морські раковини, античні фігури.

Барокко — основний стильовий напрям в декоративному мистецтві Європи і Америки кінця ХVІ — середини ХVІІІ століття. Пов'язане з дворянсько-церковною культурою зрілого абсолютизму. Йому властиві контрастність, напруженість, динамічність образів, прагнення до величі і пишноти, поєднання реальності та ілюзії.

Класичний стиль відрізняється суворістю: довгі драпіровані скатертини, важкі (подвійні); м'які затишні меблі з цінних порід дерева. Він органічно

поєднується з елементами ампіру: предмети з позолоченої бронзи, дзеркала в рамах, вази у вигляді грецьких амфор. Всі ці прикраси пом'якшують суворість класичного стилю.

Рококо — стильовий напрям в європейському декоративному мистецтві першої половини XVIII століття. "Для цього періоду характерні вишуканість, театралізація, комфорт, фантазії і міфічні сюжети. У залі, оформленому в класичному стилі з елементами рококо, можна використовувати столи химерної форми, посуд, декорований під старовинний фарфор, скатертини і серветки з вишивкою рішельє. Стіл прикрашається витонченими букетами квітів.

Готичний стиль виник в першій половині XII століття у Франції та Англії і пізніше поширився по всій Європі. Характерний для концептуальних ресторанів, стилізованих під готичне підземелля, середньовічний замок або собор. У таких ресторанах головний архітектурний елемент — гігантські кам'яні ребра, які виступають зі стін готичного собору. Тут пропонують страви, приготовані на відкритому вогні. Для готичного інтер'єру характерні суворі кольорова гамма, лаконічні форми меблів: прямокутні столи, стільці з високими спинками. Його підкреслюють середньовічні каміни, посуд і столові прибори з металу. Поверхня столу може бути мармуровою або з іншого натурального каменю, в цьому випадку скатертини не потрібні.

Модерн — стиль кінця XVIII — початку XIX століття. Для нього характерні нові техніко-конструктивні рішення: планування, пастельні тони, поєднання зелених і фіолетових відтінків, лаконізм, абстрактні лінії, художня виразність природних матеріалів — дерева, каменю, скла і металу. Модерн — невід'ємна частина вієнських кафе.

Для його стилю типові асиметрія і використання рослинного орнаменту, декоративні елементи.

Мінімалізм — сформувався в 60-х роках XX століття. Характеризується створенням предметів і форм, яким немає аналогів у природі. Мінімалізм відрізняється відсутністю узорів, декору, невеликою кількістю аксесуарів. Інтер'єри оформляють в суворому стилі, чистота якого асоціюється з цінностями «благородної простоти». У конструкції меблів використовується нехромована сталь.

Стиль хай-тек (від англ. High technology — висока технологія). Елегантності цьому молодіжному стилю оформлення залів додає використання сучасних матеріалів — пластика і металу. Виконані зі склопластика, меланіну або ламіновані поверхні столів не потребують скатертин, тому цей стиль передбачає використання тканинних або паперових серветок, які підбирають по кольорному вирішенню інтер'єру. Завершує убрання столу посуд з високоякісного пластика, високоміцного прозорого або кольорового скла, тарілки, сервіровка, і столові прибори з металу.

Стиль хай-тек потребує правильного освітлення: при слабкому освітленні предмети, які мають в холодні кольори, здаються світлішими, тоді як теплі втрачаються. Локальні плями світла, які падають на стіл, створюють атмосферу затишку, відпочинку і спокою. При використанні яскравого освітлення кольорне вирішення інтер'єру слід будувати на контрастах, наприклад чорне і біле. Але в цьому випадку дизайн столу, форму меблів доцільно витримати в спокійнішому класичному стилі. Стиль хай-тек добре використовувати для проведення національного свята, презентації національних страв.

Якщо кафе або ресторану необхідно надати східного колориту, то слід сервірувати столи мідним або срібним посудом, який традиційно використовували східні народи при урочистих трапезах.

Кантрі — сільський стиль. Його відрізняє грубувата добротність натуральних матеріалів: глини, дерева, виробів з лози. Внутрішнє оздоблення стін твердими породами дерева (дубом, буком), дерев'яні або плетені столи, стільці, проста кераміка, натуральні тканини (льон, ситець), перегородки відображають ідею створення підприємств ресторанного господарства в народних традиціях. Особливий колорит властивий як американському, так і українському, російському, англійському, скандинавському, швейцарському стилям кантрі. В якості аксесуарів використовуються старовинні речі, книги, засушені квіти.

Стиль кантрі використовують для оформлення пивних барів, клубів, кабачків і замських ресторанів. Для сервіровки столу підбирають посуд з товстого кольорового скла, кераміки або фаянсу.

Японський стиль. Девіз стилю — «будь чистим». В японській культурі немає прагнення до розкоші. Важлива особливість японських інтер'єрів — їх освітлення. М'яке розсіяне світло створює відчуття блаженства. Характерна для стилю крупна клітка дерев'яного каркасу простежується у віконних рамах, дверях, розсувних напівпрозорих перегородках. Лаконічні інтер'єри в японському стилі популярні в усьому світі, вони є віддзеркаленням національного стилю. При їх оформленні використовують такі матеріали, як дерево, бамбук. Посуд виготовляється з фарфору, має прості прямокутні або округлі форми. Сервіровка столу відрізняється витонченістю і простотою. Стіл оформляють мініатюрною гілкою сакури. Поряд з європейськими столовими приборами використовують палички для їжі, кладучи їх на індивідуальні підставки перед кожним гостем. Палички розрізняються за матеріалом (дерево, кістка, пластмаса, метал), забарвленням, інкрустацією, розмірами. В елітних ресторанах подають лаковані палички з узором, в харчевнях — одноразові «варіба-си», виконані з розщепленої надвоє дерев'яної дощечки. Перед вживанням страви палички треба роз'єднати. Їх квадратними, трохи шорсткими кінчиками зручно захоплювати розсипчастий рис, локшину, рибу. В японській культурі трапеза — це не просто страва, це світобачення. Інтер'єр повинен гармонувати із зовнішнім світом, пейзажем, що відкривається з вікон (імпровізована водоймища, майстерно вирощені бонсаї — карликові дерева або інші «куточки природи»).

Еко-стиль. Основний принцип стилю — екологічність, прагнення до єднання з природою. Головні елементи: природні матеріали, природна колірна гамма, зимові сади. Цей стиль передбачає використання живих кольорів, аксесуарів з дерева і берести.

6.Орнаменти. Геометричний орнамент, його види. Використання орнаменту в оформленні підприємства громадського харчування

План:

1. Орнамент
2. Типи орнаментів
3. Геометричний орнамент
4. Історія геометричного орнаменту

Орнамент

Орнамент – це декоративна композиція, яка складається з елементів, що ритмічно повторюються, чергуються.

Частину художніх елементів, які ритмічно повторюються по всій довжині і ширині, називають **рапортом**.

За мотивами орнаменти поділяються на кілька груп:

1. Геометричний орнамент – складається з поєднаних у кольорі геометричних елементів, які чітко чергуються.
2. Рослинний – складається з рослинних елементів, декоративно стилізованих квітів, листя, гілок тощо.
3. Зооморфний – характеризується орнаментальними композиціями, як реалістичними, так і стилізованими зображеннями птахів, тварин, риби.
4. Антропоморфний – стилізоване зображення силуетів людей.
5. Предметний – складається із зображення предметів побуту, знарядь праці, відпочинку, атрибутики театрального мистецтва, музичних інструментів тощо.
6. Каліграфічний – утворюється з окремих літер або елементів тексту.
7. Пейзажний – реалістичне або стилізоване зображення мотивів природи, архітектурних пам'яток тощо.
8. Геральдичний – це композиція із зображенням гербів, орденів, медалей, емблем, значків.

У вишивці велике значення має те, як розміщена вишивка на тканині.

Типи орнаментів

- **Типи орнаментів** Стрічковий – у вигляді прямої чи криволінійної орнаментальної смужки, що прикрашає середину виробу чи обрамляє його.
- Сітчастий – уся поверхня заповнена узором.
- Центричний (розетковий) – окремі елементи орнаменту вписані у квадрат, коло, ромб або інший багатокутник, розташований у центрі.

Геометричний орнамент — візерунок чи узор, утворений з ритмічно поєднаних геометричних елементів, стилізованих рослинних або тваринних мотивів. В такому орнаменті відображається складна система символіки навколишнього світу, магічно-захисна функція людини. Це цілісна енергетична система. Геометричний орнамент української вишивки будується з кіл, крапочок, хрестів, сварг, S-подібних елементів, трикутників, ліній, меандрів, спіралей, квадратів та ромбів тощо.

Історія геометричного орнаменту

Українське мистецтво вишивання має давнє походження, витоки якого сягають епохи неоліту^[1].

Вишивки були відомі ще в II ст. до н. е.

Стародавнє поширення одягу з вишивкою на території України засвідчують зображення на творах декоративно-ужиткового мистецтва скіфської доби (золота пектораль з кургану Товста могила (IV ст. до н. е.), срібна ваза з кургану Чортомлик (IV ст. до н. е.), чаша з кургану Гайманова могила (IV ст. до н. е.) та ін.). На знаменитій куль-обської вазі можна розрізнити сітчасті візерунки: ромби, кола, хрести. Металеві фігурки так званих «танцюристів» із мартинівського скарбу на Черкащині (IV ст. н. е.) мають на пазусі сорочок широку манішку з сітчастим орнаментом, яка сягає від коміра до пояса. Подібну «манішку» виявлено на бронзовій статуєтці з-під Хорола на Полтавщині (IV–VII ст. н. е.)^{[1][2]}.

Вишиті писанки. Робота народної майстрині Луганщини Інни Форостюк

Срібна нашивна бляшка із антського скарбу 6-7 ст. н. е. Вважається зображенням людини у орнаментованій сорочці

Оздоблювався вишивкою також і одяг сарматів, які тривалий час мешкали на території сучасної України (курган Соколова Могила, I ст. до н. е.; курган Сватова Лучка, I ст. до н. е.)^[1]. Унікальною є саме знахідка з Сокольської могили: вона стала свідченням високої майстерності вишивання золотом «в прикріп» та технікою пряденого золота, і вірогідно, є наслідком попереднього тривалого розвитку вишивального мистецтва найдавнішого з досі відомих^[3].

Дослідження Селівачова вказують, що ранні зразки давньоруського шитва мали попередників (або аналоги) у вигляді зображень чорнилами на полотні. До таких належить антимінс 1148 р. з Петербурзького Ермітажу. У центрі квадратного за форматом суворого рідкого полотна тонкими лініями. Зображений восьмикінцевий хрест. Широка площа навколо нього обрамлена з чотирьох боків написами, серед яких згадується ім'я князя Юрія Долгорукого. Композиція, на думку М. Р. Селівачова, дуже схожа на вишивку і може тлумачитись як накреслений узор для вишивання або наслідування техніці вишивання чорнильним малюнком^{[1][2]}.

У дослідженнях Р. Захарчук-Чугай вказується на поширеності вишивки через присутність її у «вбраннях» численних «кам'яних баб», які «сторожать» південно-українські території від часів половецьких наскоків: на ньому чітко проглядається вишивка на уставках, подолах, манжетах. З поховань X—XI ст. (фрагменти шовкових тканин з вишивкою золотими нитками: налобні пов'язки — чильці, стрічки, стоячі комірці, нарукавники, пояси, кайми, плащі тощо) відомо про широке застосування у цей час вишивки для прикрашання тканин одягового та обрядово-інтер'єрного призначення. Відома одна пам'ятка 900—1100 рр. (з с. Жишава на Тернопільщині), в якій технікою «в прикріп» виконаний складно ромбовий розвід з розетками на краях ромбів у круглих обрамленнях^{[1][4]}.

Ще в XI ст. на Русі існувала перша вишивальна школа, організована сестрою Володимира Мономаха — Ганкою, де дівчата вчилися гаптувати золотом і сріблом. Про українські вишиванки згадують іноземні мандрівники XV–XIX ст. Збереглися вишиванки з козацьких часів 17–18 ст. У 16–18 ст. центрами вишивання були Качанівка на Чернігівщині, Григорівка на Київщині, Велика Бурімка на Черкащині та інші. Вишивали у кожному селі, монастирях, дворянському, купецькому середовищі. У 19–20 ст. відкривалися навчально-кустарні майстерні, художньо-промислові артілі, великі спеціалізовані підприємства з вишивки.

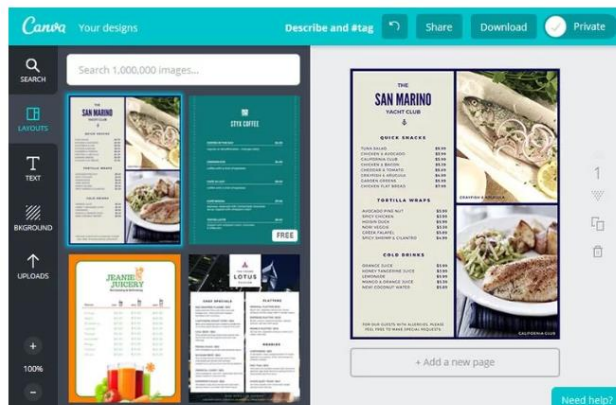
7. Виконання макету обкладинки меню на ПЕОМ

План:

1. Створити меню ресторану на платформі Canva
2. Створити меню ресторану можна всього за кілька кроків
3. Створіть меню, яке відповідатиме вашому фірмовому стилю
4. Мобільні функції платформи Canva
5. Шрифт
6. Опис страв
7. Довжина слів та колір
8. Чи впливають кольори на наш настрій?
9. Порядок страв та їхня кількість
10. Фотографії страв

Створити меню ресторану на платформі Canva

За допомогою конструктора дизайнів ви можете перетворити підбірку фотографій страв і кілька жвавих речень на професійне завершене меню ресторану за лічені хвилини, щоб не дуже відволікатися від кухні.

Створити меню ресторану на платформі Canva не складніше, ніж приготувати яєшню

Скажімо, ви готуєте найкращу у світі лазанью. Чи заради страв тайської кухні вашого приготування не шкода й померти. Урешті решт ваш терпець уривається, ви прислухаєтеся до порад, які вам давали протягом багатьох років, і відкриваєте власний ресторан. А що далі?

Треба багато зробити, щоб перетворити кілька вдалих рецептів і свою мрію на справжній ресторан. Платформа Canva та її конструктор для створення меню ресторану знімуть частину тягарю з ваших плечей. Ваші закуски, антре, супи та фірмові страви в поєднанні з безкоштовними засобами платформи Canva дадуть вам змогу створити професійне меню, яке задовольнить гурмана всередині вас і вразить відвідувачів.

Створити меню ресторану можна всього за кілька кроків

1. Відкрийте Canva й виберіть тип дизайну «Меню».
2. Виберіть чудово оформлений макет із нашої бібліотеки.
3. Виберіть зображення з нашої бібліотеки з понад 1 млн стокових зображень або додайте власні.
4. виправте зображення, додайте приголомшливі фільтри й відредагуйте текст.

5. Збережіть результат і поділіться ним.

Створіть меню, яке відповідатиме вашому фірмовому стилю

1. **Змініть зображення.** Виберіть зображення з нашої медіатеки, яка містить понад 1 млн фотографій, графічних елементів та ілюстрацій, або додайте власні.

2. **Змініть шрифти.** Обирайте з понад 130 оригінальних шрифтів.

3. **Змініть фон.** Виберіть фон із нашої бібліотеки або скористайтесь власним зображенням.

4. **Змініть кольори.** Змініть колір текстових полів і тексту, щоб ще більше прикрасити дизайн.

Підкріпіть меню чудовим дизайном

Щоб створити приголомшливе меню, треба набагато більше, ніж знімки страв під гострим кутом і смачні описи. Додайте до меню трохи дизайнерського глянцево завдяки нашій дуже великій бібліотеці, у якій більше 1 млн готових зображень і графічних елементів. Розмаїття символів, значків, текстур і дизайнерських елементів доступно безкоштовно, а преміум-елементи коштують лише 1 дол. США кожний.

Мобільні функції платформи Canva

Мобільні функції платформи Canva можна використовувати навіть за вуличною стійкою

Ви вуличний кухар, який продирається крізь кулінарні хащі на машині, за візком або навіть із набитим їжею кошиком? Платформа Canva може стати вашим супутником. Ви можете працювати на платформі Canva онлайн або повністю автономно в нашій безкоштовній програмі для iPhone, iPad чи Android.

У вас немає веб-сайту? Жодних проблем. Коли ви у Твіттері розповсюджуєте інформацію про розташування свого візка зі смачними чебуреками, не забудьте поділитися меню, створеним на платформі Canva. Просто натисніть кнопку «Поділитися», щоб залишити посилання на гаряче та свіже меню у Facebook і Твіттері або надіслати це посилання безпосередньо до електронної скриньки. Тепер ніхто не буде плутатись у ваших соусах, яких ви наготували аж 16.

Розробка гарного меню потребує чимало творчих зусиль та роздумів, зокрема і про те, як заохотити клієнта замовити більше та повернутися до вашого закладу знов.

Театральним жестом перед вами кладуть книжку в шкіряній обкладинці, витриману в строгих кольорах. Сторінки всередині вкриті щільним курсивом. Ваш погляд привертають кілька позицій із колоритним описом.

Ви повертаєтесь до офіціанта і замовляєте.

Смачна страва готується. Але що змусило вас обрати саме її? Можливо, вам сподобалася назва, а, може, щось інше вплинуло на ваше рішення?

Ви, напевно, здивуєтесь, але для вашого вибору роль відіграло оформлення меню. Адже це - не просто прейскурант цін, це складний маркетинговий інструмент, який підштовхує клієнта до певного вибору.

Меню навіть здатне впливати на хід ваших думок.

- **Як нас змушують купувати: шість ефективних прийомів**
- **Що дозволяє офіціантам отримувати більші чайові**

"Сама обкладинка меню вже повідомляє про те, чого очікувати від цього закладу", - пояснює Чарльз Спенс, професор експериментальної психології та мультисенсорного сприйняття з Оксфордського університету.

"Меню ресторану має чимало елементів, за допомогою яких можна впливати на вибір відвідувачів", - додає він.

Навіть порядок позицій в меню або шрифт, яким воно надруковане, мають значення.

Сьогодні розробкою ресторанних меню займається ціла галузь - "інжиніринг меню", мета якої заохотити клієнта витратити більше грошей та повернутися до цього закладу знову.

"У великих мережах, які щодня відвідує близько мільйона людей, складання меню може зайняти до півтора року, оскільки ми тричі тестуємо його", - каже Грегг Репп, інженер меню із міста Палм-Спрінгс у Каліфорнії.

Вже 34 роки він розробляє меню, як для маленьких кафе, так і для міжнародних мереж.

"На перегляд меню клієнти зазвичай витрачають не більше кількох хвилин, тому ми хочемо, щоби цей час вони використовували ефективно".

"Якщо вони швидко знайдуть те, чого шукали, в них залишиться час обрати щось іще".

Перше, що помічає клієнт, коли бере в руки меню, - це його вага. Що важче меню, то вищий рівень закладу та обслуговування в ньому.

Шрифт

Схожий ефект справляє й шрифт, яким надруковане меню. Курсив, приміром, асоціюється з якістю.

Тоді як складний стиль оформлення може навіть вплинути на смакове сприйняття їжі.

Швейцарські дослідники встановили, що шрифт, яким написана назва вина на пляшці, впливає на задоволення від напою.

Те саме вино, розлите в пляшки з різними етикетками, подобалося споживачам більше, якщо його назву надрукували закрутистим, важким для читання шрифтом.

Опис страв

Такий стиль опису страв широко використовують у харчовій промисловості. Так, приміром, робить британська торговельна мережа Marks & Spencer, описуючи свої товари в рекламі пишномовними чуттєвими епітетами.

"Це не просто пудинг, - проголошує рекламний ролик. - Це - бельгійський шоколадний десерт, политий вершками з молока англійських корів, який тане в роті". І продажі злетіють на 3500%.

Слова мають величезний вплив на наш вибір страви. Опис страви в меню може збільшити продажі на третину.

Цей метод працює насамперед ефективно, коли в описі зазначено походження інгредієнтів: "Домашнє печиво з цукіні, як у вашої бабусі" звучить куди привабливіше, ніж "печиво з кабачків".

"Згадка про ферму, де виростили овочі, або назва породи свині додають продукту автентичності, - пояснює Спенс. - Споживачі сприймають це як ознаку якості, навіть якщо ці назви вигадані. А описи смаку роблять страву більш привабливою".

І справа не лише в значеннях слів, але й в їхній вимові. Дослідники з Кельнського університету в Німеччині минулого року з'ясували дещо несподіване.

Назви страв, вимова яких імітує жувальний процес, підсилюють смак їжі. Насамперед це стосується слів, вимова яких задіє спочатку передню частину мовленнєвого апарату, а потім задню, як-от вигадане слово "бодок".

Ефект є навіть під час читання мовчки, мабуть тому, що головний мозок все одно стимулює органи мовлення, навіть коли ми не вимовляємо слова вголос.

На думку авторів дослідження, це сприяє роботі слинних залоз.

На вибір клієнта позитивно впливають бренди в назві страв, а також ностальгічні вислови, як-от "домашній" або "старий добрий", пояснює Брайан Вансінк з лабораторії їжі та брендінгу при Корнельському університеті.

Порція патріотизму та родинного затишку впевнено збільшує продажі.

Довжина слів та колір

Втім, будьте уважні, якщо меню сповнене надто розлогих, багатослівних описів. Це може означати, що ресторан просто набиває собі ціну.

Професор обчислювальної лінгвістики Ден Джурафскі зі Стенфордського університету проаналізував назви та ціни 650 тисяч страв у 6500 меню.

Він з'ясував, що чим довше слово, яким описується страву, тим дорожче вона коштує.

Кожна літера, яка збільшувала середню довжину слова, в описі страви підвищувала її ціну на 18 центів і вартість в очах клієнтів.

"Якщо ви просто напишете "Нью-йоркський стейк 43 долара", страву буде здаватися надто дорогою. Але якщо ви напишете цілий абзац про якість та походження її інгредієнтів, а також про давні традиції рецепту, ціна вже здаватиметься більш виправданою", - пояснює Рапп.

"Проте головне, щоби описи в меню відбивали справжні переконання ресторатора, інакше вони виглядатимуть фальшивкою. Історія, яку ви створюєте навколо страви, має бути особистою та щирою", - додає він.

Не менш важливу роль відіграють й кольори в меню. Зелений зазвичай асоціюється з натуральними та свіжими продуктами, а помаранчевий стимулює апетит, зазначає Аарон Аллен, експерт із психології меню з Орландо у Флориді.

Чи впливають кольори на наш настрій?

Червоний колір привертає увагу. За допомогою нього шеф-кухар може позначити ті страви, продаж яких є найвигіднішим.

Щоби заохотити відвідувачів замовляти дорожчі страви, ресторани вдаються й до інших хитрощів. Наприклад, зниження ціни на кілька центів (чи копійок), в результаті, ціна 5,99 долара здається нижчою, ніж цілі 6 доларів.

Це, звичайно, стара витівка, яку широко використовують у роздрібній торгівлі. Втім, ресторани пішли ще далі, прибравши з цін позначку долара, фунта чи іншої валюти відповідно.

"Грошовий знак є болісним нагадуванням клієнту, що він витрачає гроші, - пояснює Аллен. - Менш болісно сприймається цифра без позначення валюти, а ще краще - якщо ціна записана словами".

Порядок страв та їхня кількість

Величезний ефект має й порядок страв у меню. Якщо у верхній частині розмістити найдорожчі страви, решта меню здаватиметься дешевше.

"Можна збільшити прибуток ресторану на тисячі доларів, просто переставивши позиції в меню", - каже Аллен.

Надто багато пунктів у меню ускладнює вибір

За допомогою технології відстеження руху очей дослідники з'ясували, що відвідувачі читають меню, як правило, дуже схожим чином.

Це зазвичай нагадує перегляд книжки, але є кілька особливих місць на сторінці, де зупиняються очі клієнта.

"Це зазвичай верхня права частина сторінки, ну, і звичайно - перший пункт згори", - додає дослідник.

Крім того, надто багато пунктів у меню ускладнює вибір. Експерти радять розбивати меню на окремі розділи, кожен з яких має містити не більше семи позицій.

"Оптимальний варіант - це п'ять страв, три - просто чудово", - каже Репп.

Фотографії страв

Є й інші способи привернути увагу до певних пунктів. Наприклад, обвести назву страви рамкою. Це добре працює із дорожчими стравами, як-от стейки.

Деякі ресторани позначають нові або сезонні страви за допомогою логотипу. Фотографії страв є також ефективним прийомом, але його сприйняття залежить від традицій.

У багатьох країнах меню із зображенням страв асоціюється із дешевим фаст-фудом і може відштовхнути вибагливих клієнтів.

"Проблема з фотографіями полягає в тому, що коли ми їх бачимо, мозок починає уявляти смак, і сама стравка може розчарувати, - попереджає Репп. - У дійсності їжа часто не виглядає такою ідеальною, як на картинці".

І все ж апетитні зображення їжі (food porn) відіграють дедалі більшу роль з переходом ресторанного бізнесу в цифрову епоху.

Ми дедалі частіше замовляємо їжу в інтернеті через смартфони або інтерактивні дисплеї за столом.

Список використаної літератури

Базова

1. Волошкевич П.П. Технічне креслення та комп'ютерна графіка. Львів: Світ, 2014р.
2. Сидоренко В.К. Креслення. К.:Школа, 2009р.
2. Сидоренко В.К. Креслення 11 клас. К.:Освіта, 2011р.
3. Каминский В.П., Будівельне креслення. М: ООО Издательство «Архитектура-С», 2007.

Допоміжна

1. Антонович Є.А., Васишин Я.В., Шпільчак В.А. Креслення. Навч. посібник Львів: Світ, 2006.
2. Черніков О.В., Тохтар Г.І., Біріна А.Д., Кулик О.П., Дем'янова В.Г. КРЕСЛЕННЯ : Навчальний посібник. – Харків: ХНАДУ, 2011